

WYROK Z DNIA 25 MAJA 2001 R.

(WKN 10/01)

1. Z faktu, że nadzwyczajne złagodzenie kary w sposób określony w art. 60 § 7 k.k. następuje, gdy „ czyn zagrożony jest alternatywnie karami wymienionymi w art. 32 pkt 1 – 3 ” nie wynika, iż wszystkie te kary muszą być przewidziane w każdym wypadku, możliwa jest bowiem ich różna konfiguracja.

2. Zastosowaniu art. 60 § 7 k.k. nie stoi na przeszkodzie fakt, że czyn zagrożony jest alternatywnie nie tylko karami wymienionymi w art. 32 pkt 1 – 3 k.k., lecz także (jak np. czyn określony w art. 338 § 2 k.k.) karą aresztu wojskowego, a to m.in. ze względu na treść art. 322 § 1 k.k. in fine.

Przewodniczący : sędzia SN płk M. Buliński,
sędzia SN płk A. Kapłon, sędzia WSO deleg. do SN płk R. Chmielewski
(sprawozdawca)

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej : płk F. Szymański
Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2001 r. sprawy Mariusza K.,
skazanego z art. 338 § 2 k.k. z powodu kasacji, wniesionej przez Z-cę
Prokuratora Generalnego – Naczelnego Prokuratora Wojskowego na niekorzyść
skazanego od wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w W. z dnia 25
października 2000 r.,

u c h y l i ł w całości wyrok Wojskowego Sądu Garnizonowego w W. z dnia
25 października 2000 r. i p r z e k a z a ł niniejszą sprawę do ponownego
rozpoznania sądowi pierwszej instancji,

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 25 października 2001 r. Wojskowy Sąd Garnizonowy
w W. uznał Mariusza K. winnym dopuszczenia się występku określonego w art.
338 § 2 k.k. i odstąpił od wymierzenia kary w oparciu o treść art. 60 § 1 k.k. w
zw. z art. 54 § 1 k.k. oraz art. 60 § 7 k.k. i art. 61 § 1 k.k., ponadto na zasadzie art.
49 k.k. orzekł świadczenie pieniężne w kwocie 300 zł na rzecz PCK.

Orzeczenie powyższe uprawomocniło się w dniu 3 listopada 2001 r. i zostało skierowane do wykonania.

W dniu 13 kwietnia 2001 r. od powyższego orzeczenia na niekorzyść skazanego kasacje w trybie 521 k.p.k. złożył Z-ca Prokuratora Generalnego - Naczelnny Prokurator Wojskowy, zarzucając rażące naruszenie prawa karnego materialnego i wnosił o jego uchylenie w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. W kasacji podniesiono, iż naruszenie prawa materialnego polegało na obrazie „(...) art. 60 § 7 kk polegające na niesłusznym zastosowaniu tego przepisu wobec oskarżonego Mariusza K., któremu przypisano w wyroku skazującym dokonanie przestępstwa z art. 338 § 2 kk, tj. występku nie zagrożonego karą grzywny obok kary pozbawienia wolności lub ograniczenia wolności i przez to nie spełniającego warunku alternatywnego zagrożenia karami wymienionymi w art.32 pkt 1-3 kk, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez bezpodstawne zastosowanie instytucji odstąpienia od wymierzenia kary,”, a ponadto obrazą „art. 324 § 2 kk, mającego istotny wpływ na treść wyroku, polegające na orzeczeniu wobec Mariusza K., pełniącego podczas orzekania zasadniczą służbę wojskową, środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, który ustawa zakazuje stosować wobec żołnierzy służby zasadniczej.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wnioski kasacji uznać należy za zasadne, a jej wywody jedynie w części.

Ze wszech miar słuszny jest pogląd wyrażony w kasacji o obrazie w orzeczeniu Wojskowego Sądu Garnizonowego w W. art. 324 § 2 k.k. Z treści przywołanego przepisu wynika generalny zakaz stosowania wobec żołnierzy służby zasadniczej, środka karnego, w postaci świadczenia pieniężnego, określonego w art. 39 pkt 7 k.k.. Stosunek pomiędzy wskazanymi przepisami kształtuje się w oparciu o zasadę specjalności i polega na pojęciowym zawężeniu w normie szczególnej kręgu podmiotów do, których można stosować

normę ogólną (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2000 r. N WKN 9/00, OSNKW 2000, z. 9-10, poz.82).

Zatem skoro obraza prawa materialnego polega między innymi na postąpieniu wbrew wyraźnemu ustawowemu zakazowi, to w realiach przedmiotowej sprawy orzeczenie wobec żołnierza służby zasadniczej - Mariusza K. świadczenia pieniężnego musi skutkować uchyleniem takiego orzeczenia.

W dalszej kolejności rozważenia wymaga zarzut kasacji obrazy art. 60 § 7 k.k. *Ratio legis* wskazanego przepisu tkwi w możliwości orzeczenia środka karnego, jeżeli czyn zagrożony jest alternatywnie grzywną, ograniczeniem wolności albo pozbawieniem wolności. Kluczowym więc problemem pozostaje wyjaśnienie wyrażenia ustawowego *alternatywnie*.

Wykorzystując wypracowane przez naukę i praktykę prawniczą reguły interpretacji językowo – logicznej wykładni prawa, które powinny być zawsze punktem wyjścia do interpretacji tekstu prawnego, skonstatować wypada, iż kodeks karny nie zawiera ustawowego określenia (definicji legalnej), co należy rozumieć pod pojęciem *alternatywnie*. Dlatego też etymologicznemu znaczeniu tego określenia należy przypisać decydujące znaczenie, a według niego *alternatywnie* oznacza m.in. *możliwość wyboru jednej z dwóch możliwości*, (Słownik Języka Polskiego, pod red. M.Szymczaka, Warszawa 1999,PWN); *taki, który może być wybrany zamiast czegoś innego* (Inny Słownik Języka Polskiego; pod red. M. Bańko, PWN, Warszawa 2000); *konieczność wyboru jednej z dwu wykluczających się możliwości*, (Mały Słownik Języka Polskiego; pod red. E. Sobol, PWN, Warszawa 1994).

Zatem skoro *alternatywnie* oznacza możliwość wyboru, to zaprezentowany w zarzutach kasacji pogląd, iż dla stosowania art. 60 §7 k.k. musi zaistnieć zagrożenie wszystkimi karami wymienionymi w art. 32 pkt 1-3 k.k. należy odrzucić. Wykładnia prawa nie może prowadzić *ad absurdum*. Implementując tę oczywistą regułę Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że

prawodawca stwarzając możliwość nadzwyczajnego łagodzenia kary, poprzez odstąpienie od jej wymierzenia i poprzestaniu na orzeczeniu jedynie środka karnego, nie mógł wykluczyć czynów teoretycznie charakteryzujących się mniejszym ładunkiem szkodliwości społecznej, gdyż za takie należałoby uznać czyny zagrożone jedynie grzywną albo karą ograniczenia wolności, a zezwolić na stosowanie tej instytucji do czynów zagrożonych grzywną, ograniczeniem wolności albo pozbawieniem wolności, a więc teoretycznie o większym ciężarze gatunkowy. Przyjęcie odmiennej interpretacji treści art. 60 § 7 k.k. musiałoby oznaczać konieczność zaakceptowania braku racjonalności ustawodawcy w posługiwaniu się prawidłami techniki legislacyjnej.

Można zatem, w oparciu o powyższe ustalenia jak i kierując się regułami celowościowymi zasadnie przyjąć, iż prawodawca formułując dyspozycje art. 60 § 7 k.k., odniósł cechę alternatywności, do różnych konfiguracji kar wymienionych w art. 32 pkt 1-3 k.k., a nie jedynie do przypadków gdy występują one łącznie.

W realiach niniejszej sprawy oznacza to, że Wojskowy Sąd Garnizonowy w W. nadzwyczajnie łagodząc Mariuszowi K. karę, poprzez odstąpienie od jej wymierzenia w związku z dopuszczeniem się występku zagrożonego karą ograniczenia wolności, aresztu wojskowego do roku albo pozbawienia wolności (art. 338 §2 k.k.) nie naruszył przepisów prawa materialnego.

Zważywszy, iż występki określony w art. 338 § 2 k.k. oprócz zagrożenia karą ograniczenia wolności i pozbawienia wolności przewiduje także możliwość wymierzenia kary aresztu wojskowego, powstaje pytanie, czy w związku z tym, że kary tej nie statuuje art. 32 pkt 1-3 k.k., można wobec sprawcy tego czynu stosować nadzwyczajne złagodzenie kary określone w art. 60 § 7 k.k.

Wydaje się, iż pomimo że kara aresztu wojskowego nie jest rodzajowo tożsama karze pozbawienia wolności, to z tych samych względów, które przytoczono wyżej (racjonalność ustawodawcy i reguły celowościowe) nie sposób wykluczyć możliwości stosowania art. 60 § 7 k.k. do sprawców czynów

zagrożonych oprócz karami wymienionymi w art. 32 pkt 1-3 k.k. także karą aresztu wojskowego. Tym bardziej, że gdyby uznać zasadność poglądu odmiennego, to nie można by do takich sprawców stosować także i innych instytucji karnego prawa materialnego, jak choćby obostrzenia górnej granicy ustawowego zagrożenia, czy odstąpienia od wymierzenia kary (art. 38 §1 k.k. i art. 59 k.k.)

Stanowisko w kwestii dopuszczalności stosowania cyt. przepisów także do sprawców czynów zagrożonych również karą aresztu wojskowego zdecydowanie wspiera treść art. 322 §1 k.k. (*in fine*) nakazujący stosować do tej kary odpowiednio przepisy o karze pozbawienia wolności.

Z tych też wszystkich względów sąd pierwszej instancji, przy ponownym rozpoznaniu przedmiotowej sprawy, może po raz kolejny rozważyć kwestię ewentualnego stosowania art. 60 § 7 kk, jednakże jeżeli zdecyduje się na takie rozstrzygnięcie, to powinien orzec środek karny dopuszczalny do stosowania wobec żołnierza służby zasadniczej.